

MAI SỸ TUẤN (Tổng Chủ biên) – BÙI PHƯƠNG NGA (Chủ biên)
NGUYỄN TUYẾT NGA – LƯƠNG VIỆT THÁI – PHÙNG THANH HUYỀN

Tự nhiên và Xã hội

2

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

MAI SỸ TUẤN (Tổng Chủ biên) – BÙI PHƯƠNG NGA (Chủ biên)
NGUYỄN TUYẾT NGA – LƯƠNG VIỆT THÁI – PHÙNG THANH HUYỀN

Tự nhiên và Xã hội

(Sách đã được Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo
phê duyệt sử dụng trong cơ sở giáo dục phổ thông
tại Quyết định số 709/QĐ-BGDDT ngày 09/02/2021)

2

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

Hướng dẫn sử dụng sách

Các em thân mến!

Cuốn sách **Tự nhiên và Xã hội 2** sẽ tiếp tục giúp các em tìm hiểu, khám phá những điều kì diệu của thế giới tự nhiên và xã hội xung quanh, thông qua 6 chủ đề: **Gia đình, Trường học, Cộng đồng địa phương, Thực vật và động vật, Con người và sức khoẻ, Trái Đất và bầu trời.**

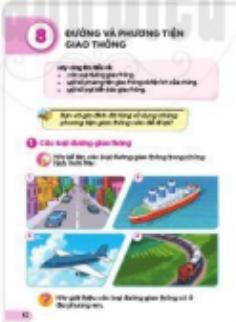
Cuốn sách có các phần: Hướng dẫn sử dụng sách; Mục lục; các chủ đề và bài học; Bảng tra cứu từ ngữ.

Mỗi chủ đề có: trang giới thiệu chủ đề; các bài học; bài ôn tập và đánh giá chủ đề.

Mỗi bài học bao gồm: tên bài; mục "Hãy cùng tìm hiểu" hoặc "Hãy cùng nhau" giúp các em biết mình sẽ học những gì. Nội dung chính của bài được chia thành các mục nhỏ ①, ②,... giúp các em học bài dễ dàng.

Trang giới thiệu chủ đề

Trang bài học

Trang bài ôn tập và đánh giá

Sách còn có những kí hiệu chỉ dẫn các hoạt động học tập và các nhân vật giúp các em học tập thuận lợi và hiệu quả.

Quan sát

Thực hành, xử lý tình huống

Trả lời câu hỏi
hoặc thảo luận

Chỉ dẫn hoạt động
hoặc lời nhắc nhở

Trò chơi

Em có biết?

Thông tin mở rộng

Những kiến thức chủ yếu
của mỗi phần hoặc
cả bài học

Các nhân vật:

Tôi là Hà. Nhà tôi
ở thành phố.

Tôi là An. Nhà tôi
ở nông thôn.

Chúng tôi sẽ cùng
các bạn học tập nhé!

Các bạn hãy giữ gìn cuốn sách sạch đẹp, không viết, vẽ
vào sách.

Chúc các bạn hưng thú và học tập tốt với cuốn sách này!

Mục lục

Trang

Trang

Hướng dẫn sử dụng sách	2	Chủ đề 4: THỰC VẬT VÀ ĐỘNG VẬT	61
Chủ đề 1: GIA ĐÌNH	5		
1 Các thế hệ trong gia đình	6	11 Môi trường sống của thực vật và động vật	62
2 Nghề nghiệp	10	12 Bảo vệ môi trường sống của thực vật và động vật	68
3 Phòng tránh ngộ độc khi ở nhà	14	13 Thực hành Tim hiểu môi trường sống của thực vật và động vật	74
4 Giữ vệ sinh nhà ở	18		
Ôn tập và đánh giá chủ đề Gia đình	23	Ôn tập và đánh giá chủ đề Thực vật và động vật	79
Chủ đề 2: TRƯỜNG HỌC	25	Chủ đề 5: CON NGƯỜI VÀ SỨC KHOẺ	81
5 Một số sự kiện ở trường học	26	14 Cơ quan vận động	82
6 Giữ vệ sinh trường học	32	15 Phòng tránh cong vẹo cột sống	88
7 An toàn khi ở trường	35	16 Cơ quan hô hấp	92
Ôn tập và đánh giá chủ đề Trường học	39	17 Bảo vệ cơ quan hô hấp	96
Chủ đề 3: CỘNG ĐỒNG ĐỊA PHƯƠNG	41	18 Cơ quan bài tiết nước tiểu Phòng tránh bệnh sỏi thận	102
8 Đường và phương tiện giao thông	42		
9 An toàn khi đi trên phương tiện giao thông	47	Ôn tập và đánh giá chủ đề Con người và sức khoẻ	107
10 Mua, bán hàng hoá	52	Chủ đề 6: TRÁI ĐẤT VÀ BẦU TRỜI	109
Ôn tập và đánh giá chủ đề Cộng đồng địa phương	59		
		19 Các mùa trong năm	110
		20 Một số hiện tượng thiên tai	116
		21 Một số cách ứng phó, giảm nhẹ rủi ro thiên tai	120
		Ôn tập và đánh giá chủ đề Trái Đất và bầu trời	125

Chủ đề 1

GIA ĐÌNH

- 1 Các thế hệ trong gia đình
- 2 Nghề nghiệp
- 3 Phòng tránh ngộ độc khi ở nhà
- 4 Giữ vệ sinh nhà ở

1

CÁC THẾ HỆ TRONG GIA ĐÌNH

Hãy cùng tìm hiểu về:

- Các thành viên trong gia đình nhiều thế hệ (hai thế hệ, ba thế hệ....).
- Sự cần thiết của việc chia sẻ, quan tâm, chăm sóc, yêu thương nhau giữa các thế hệ trong gia đình.

Hãy kể các thành viên trong gia đình bạn theo thứ tự từ người nhiều tuổi nhất đến người ít tuổi nhất.

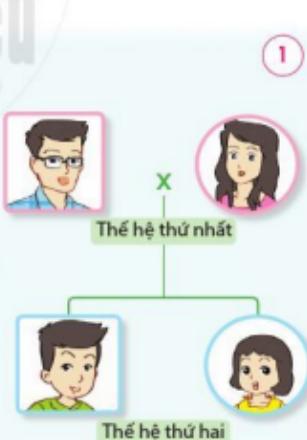
1 Các thành viên trong gia đình nhiều thế hệ

1. Gia đình bạn Hà và bạn An có mấy thế hệ?
2. Kể các thành viên của mỗi thế hệ trong gia đình bạn Hà và gia đình bạn An.

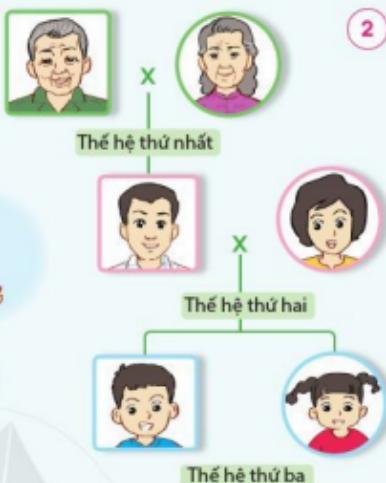

Gia đình bạn Hà

Gia đình bạn An

2

Hãy giới thiệu về các thế hệ trong gia đình em.

Dựa vào sơ đồ 1 và sơ đồ 2 để vẽ, viết hoặc
cắt dán sơ đồ các thế hệ trong gia đình em.

Em có biết?

Gia đình bốn thế hệ có các cụ, ông bà, bố mẹ và con
cùng chung sống trong một nhà.

2 Chia sẻ, quan tâm, chăm sóc, yêu thương nhau giữa các thế hệ trong gia đình

Hãy nói về sự chia sẻ, quan tâm, chăm sóc, yêu thương nhau giữa các thế hệ trong gia đình bạn Hà, bạn An.

1

2

3

4

1. Hãy kể một số việc làm thể hiện sự chia sẻ, quan tâm, chăm sóc, yêu thương nhau giữa các thế hệ trong gia đình em.
2. Theo em, vì sao mọi người trong gia đình cần chia sẻ, quan tâm, chăm sóc, yêu thương nhau?

Bạn An và bạn Hà đang làm gì để thể hiện sự chia sẻ, quan tâm, chăm sóc, yêu thương với những thành viên thuộc các thế hệ trong gia đình?

Hãy thể hiện sự chia sẻ, quan tâm, chăm sóc, yêu thương đối với các thành viên trong gia đình em.

Mỗi gia đình có một hoặc nhiều thế hệ cùng chung sống. Những người trong gia đình cần chia sẻ, quan tâm, chăm sóc, yêu thương nhau.

2

NGHỀ NGHIỆP

Hãy cùng tìm hiểu về:

- Công việc, nghề nghiệp của những người lớn trong gia đình.
- Một số công việc tinh nguyệt.

Chúng mình cùng hát một bài hát về nghề nghiệp nhé!

1 Công việc, nghề nghiệp của những người lớn trong gia đình

Hãy nói tên công việc, nghề nghiệp của những người trong các hình dưới đây.

1

2

3

4

5

6

1. Hãy đặt câu hỏi và trả lời về công việc, nghề nghiệp của những người lớn trong gia đình.

Công việc, nghề nghiệp
của người lớn trong gia đình

Mẹ bạn làm
công việc gì?

Công việc của
mẹ mình là trồng lúa.

Bố mình làm
nghề dạy học.

Bố bạn làm nghề gì?

2. Theo em, những công việc, nghề nghiệp đó giúp ích gì
cho gia đình và xã hội?

Lớn lên em thích làm nghề gì? Vì sao?

2 Một số công việc tình nguyện

Công việc tình nguyện là việc làm vì cộng đồng mà không yêu cầu trả công.

1. Hãy nói về công việc tình nguyện trong các hình dưới đây.
2. Nêu ý nghĩa của những công việc đó.

1

2

3

4

MÙA HÈ XANH
KHÁM SỨC KHỎE CHO NGƯỜI NGHÈO

Kể một số công việc tình nguyện khác mà em biết.

1. Thu thập thông tin về công việc, nghề nghiệp có thu nhập và công việc tình nguyện theo gợi ý dưới đây.

PHIẾU THU THẬP THÔNG TIN

Tên người	Công việc, nghề nghiệp	Có thu nhập	Tình nguyện
Cô Lan	Dạy học	X	
	Trồng cây xanh		X
?	?	?	?
	?	?	?

①

Cô làm
nghề gì ạ?

Bố đã tham gia công việc
tình nguyện nào rồi ạ?

②

2. Chia sẻ thông tin thu thập được với các bạn.

Trong gia đình, người lớn thường có công việc, nghề nghiệp khác nhau. Các công việc, nghề nghiệp có ý nghĩa đối với gia đình và xã hội đều được trân trọng.

3

PHÒNG TRÁNH NGỘ ĐỘC KHI Ở NHÀ

Hãy cùng tìm hiểu về:

- Một số lí do gây ngộ độc qua đường ăn uống.
- Những việc làm để phòng tránh ngộ độc khi ở nhà.
- Cách xử lý tình huống khi bản thân hoặc người nhà bị ngộ độc.

Bạn trong hình bị làm sao? Bạn hoặc người nhà đã bao giờ bị như vậy chưa?

Đau bụng quá!

Mình buồn nôn và muốn đi vệ sinh.

1 Một số lí do gây ngộ độc qua đường ăn uống

Hãy nói thúc ăn, đồ uống và đồ dùng có thể gây ngộ độc qua đường ăn uống trong các hình dưới đây.

1

2

3

Quá hạn sử dụng rồi!

4

Hãy kể một số thức ăn, đồ uống và đồ dùng có thể gây ngộ độc qua đường ăn uống có trong nhà em.

1. Thu thập thông tin về lí do gây ngộ độc qua một số nguồn dưới đây.

2. Đóng vai bác sĩ để nói với bạn lí do gây ngộ độc qua đường ăn uống.

Thưa bác sĩ, vì sao chúng ta lại bị ngộ độc a?

?

2 Nhũng việc làm để phòng tránh và xử lí khi bị ngộ độc qua đường ăn uống

Mọi người trong gia đình bạn An và bạn Hà đang làm gì để phòng tránh ngộ độc qua đường ăn uống?

1

2

3

Em và các thành viên trong gia đình cần phải làm gì để phòng tránh ngộ độc qua đường ăn uống?

Em sẽ làm gì khi bản thân hoặc người nhà bị ngộ độc qua đường ăn uống?

Mẹ ơi, con
đau bụng và
buồn nôn!

Con vừa ăn
hoặc uống gì?

A lô! Cấp cứu...

Em có biết?

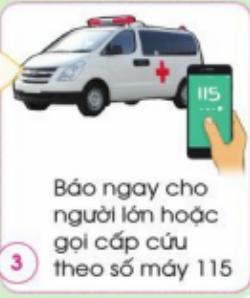
Cách xử lý ngay khi bị ngộ độc qua đường ăn uống:

1 Gây nôn

2 Uống nhiều nước

Báo ngay cho
người lớn hoặc
gọi cấp cứu
theo số máy 115

Một số thức ăn, đồ uống và đồ dùng trong gia đình
có thể gây ngộ độc. Vì vậy, chúng ta cần phải
bảo quản thức ăn, đồ uống đảm bảo vệ sinh;
cất giữ thuốc và đồ dùng cẩn thận.

4

GIỮ VỆ SINH NHÀ Ở

Hãy cùng tìm hiểu về:

- Sự cần thiết phải giữ sạch nhà ở.
- Một số việc làm để giữ sạch nhà ở.

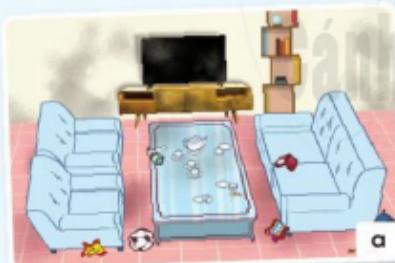
Câu tục ngữ “Nhà sạch thì mát, bát sạch ngon cơm”
muốn nói với bạn điều gì?

1 Sự cần thiết phải giữ sạch nhà ở

Em có nhận xét gì về từng phòng trong nhà ở hình 1 và hình 2?

①

a

b

c

d

2

c

d

1. Em thích được sống trong nhà như ở hình 1 hay hình 2?
Vì sao?

Nhà sạch sẽ giúp
minh cảm thấy
đẹchứ.

2. Hãy nhận xét về việc giữ vệ sinh nhà ở của gia đình em.

2 Một số việc làm để giữ sạch nhà ở

1. Các thành viên trong gia đình bạn Hà và bạn An đang làm gì?
2. Những việc làm đó có tác dụng gì?

Em và các thành viên trong gia đình đã làm gì để giữ sạch nhà ở?

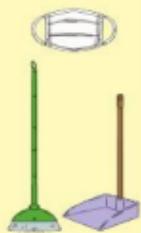

Nhớ giữ sạch nhà ở hàng ngày, đặc biệt là nhà bếp và nhà vệ sinh các bạn nhé!

Quét nhả
Thực hiện:

Chuẩn bị:

① Quét rác
từ trong ra
ngoài nhà

② Hút rác

③ Đổ rác
vào thùng

Lau bàn

Thực hiện:

Chuẩn bị:

① Giặt sạch
khăn

② Vắt khô khăn

③ Lau sạch bàn

Nhà ở cần được giữ gìn sạch sẽ để đảm bảo sức khoẻ và phòng tránh bệnh tật. Mỗi thành viên trong gia đình cần góp sức để giữ sạch nhà ở.

ÔN TẬP VÀ ĐÁNH GIÁ

CHỦ ĐỀ GIA ĐÌNH

Hãy cùng nhau:

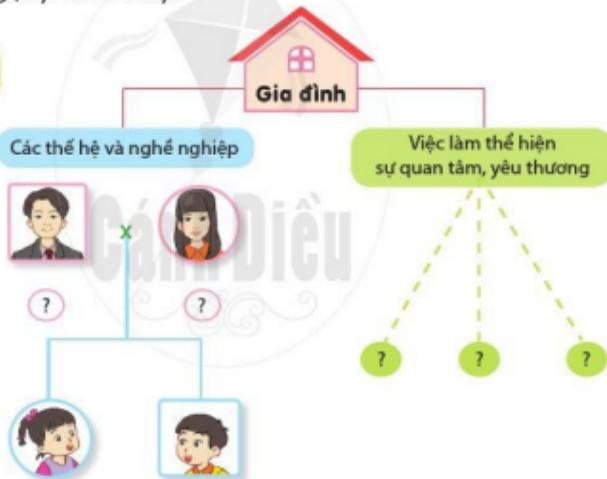
- Ôn lại những kiến thức đã học về chủ đề Gia đình.
- Xử lý tình huống để đảm bảo vệ sinh và an toàn cho bản thân và các thành viên trong gia đình.

1 Em đã học được những gì về chủ đề Gia đình?

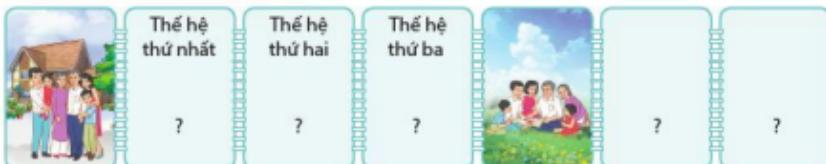

Giới thiệu với các bạn trong nhóm về gia đình em theo gợi ý dưới đây.

Cách 1: Theo sơ đồ

Cách 2: Qua tập ảnh gia đình

Chia sẻ với các bạn thông tin và tranh ảnh về công việc, nghề nghiệp có thu nhập và công việc tình nguyện.

2 Xử lý tình huống

1. Nếu là bạn Hà hoặc bạn An, em sẽ làm gì trong hai tình huống dưới đây? Vì sao?
2. Hãy trao đổi trong nhóm và đóng vai thể hiện cách xử lý tình huống đã chọn.

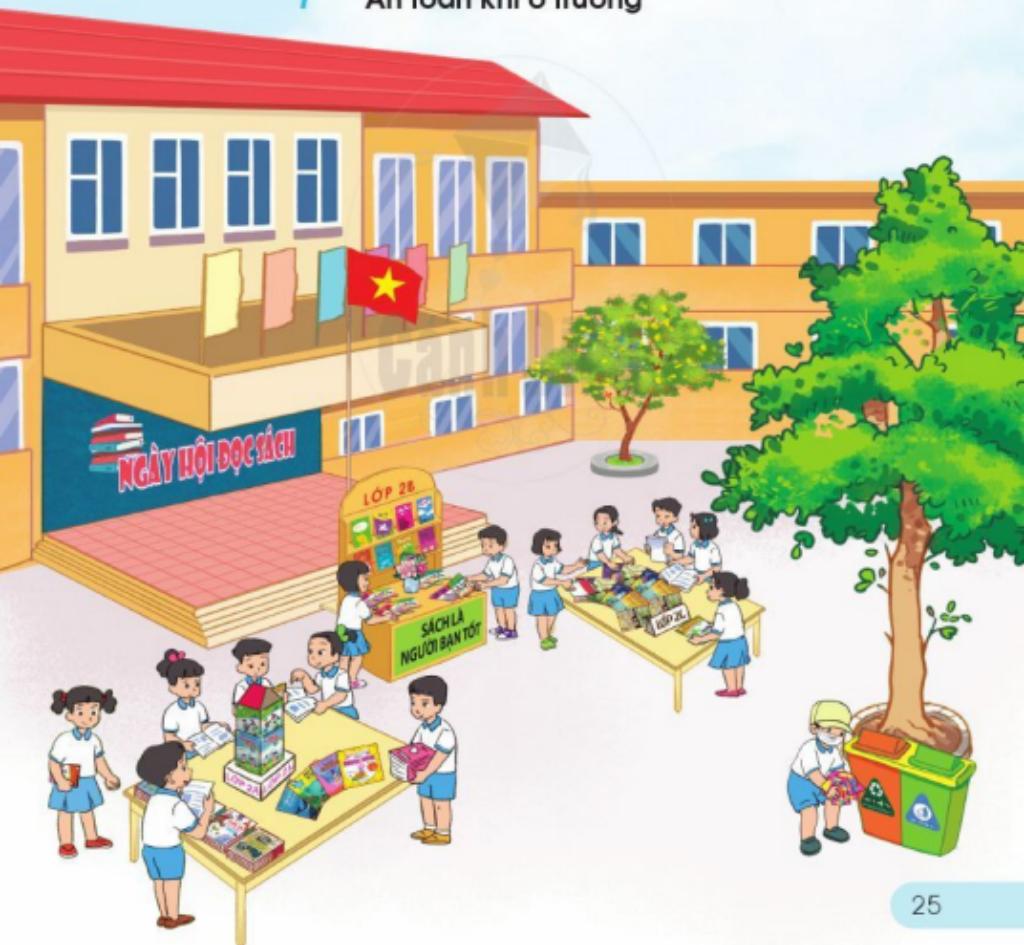

Em hãy viết cam kết và cùng gia đình thực hiện để giữ nhà ở sạch sẽ và an toàn.

Chủ đề 2

TRƯỜNG HỌC

- 5 Một số sự kiện ở trường học
- 6 Giữ vệ sinh trường học
- 7 An toàn khi ở trường

5

MỘT SỐ SỰ KIỆN Ở TRƯỜNG HỌC

Hãy cùng tìm hiểu về:

- Hoạt động và ý nghĩa của một số sự kiện thường được tổ chức ở trường học.
- Sự tham gia của học sinh và cảm nhận của bản thân về những sự kiện đó.

Chúng mình cùng hát một bài hát về trường học nhé!

1 Hoạt động và ý nghĩa của một số sự kiện thường được tổ chức ở trường

"Đồ bạn!"

Sự kiện nào được tổ chức để chào mừng năm học mới?

?

Hãy kể tên một số sự kiện được tổ chức ở trường.

Nói về một số hoạt động trong Ngày Khai giảng qua các hình dưới đây.

1. Kể về một số hoạt động trong Ngày Khai giảng ở trường em.
2. Nêu ý nghĩa của Ngày Khai giảng.

2 Sự tham gia của học sinh trong một số sự kiện được tổ chức ở trường

Nói về sự tham gia của học sinh trong Ngày hội Đọc sách qua các hình dưới đây.

1

2

3

4

5

6

- Em đã tham gia hoạt động nào trong Ngày hội Đọc sách?
- Em thích hoạt động nào? Vì sao?

Lựa chọn hoạt động của học sinh cho phù hợp với từng sự kiện dưới đây.

1

LÀM BÁNH TRUNG THU

2

Vui tết
Trung thu

3

Hội khoẻ
Phù Đổng

4

5

6

1. Nhận xét về sự tham gia của các bạn trong sự kiện:
Vui tết Trung thu, Hội khoẻ Phù Đổng, Ngày hội Đọc sách.
2. Em đã tham gia hoạt động nào trong các sự kiện trên?
Em cảm thấy như thế nào khi tham gia hoạt động đó?

Kể tên các hoạt động em và bạn có thể làm
để chuẩn bị cho Ngày Nhà giáo Việt Nam.

1

2

3

4

- Em cùng bạn thực hiện một hoạt động chào mừng Ngày Nhà giáo Việt Nam.
- Hãy giới thiệu với cả lớp hoạt động đó.

Nói về cảm nhận của em khi tham gia các hoạt động chuẩn bị cho Ngày Nhà giáo Việt Nam.

6

GIỮ VỆ SINH TRƯỜNG HỌC

Hãy cùng nhau:

- Tìm hiểu về việc làm để giữ vệ sinh khi tham gia các hoạt động ở trường.
- Thực hiện được việc giữ vệ sinh khi tham gia một số hoạt động ở trường.

Chúng mình cùng hát một bài hát về giữ vệ sinh trường học các bạn nhé!

1 Việc làm để giữ vệ sinh khi tham gia các hoạt động ở trường

Nêu những việc nên và không nên làm trong các hình dưới đây.

5

6

Hãy kể những việc làm khác để giữ vệ sinh
khi tham gia các hoạt động ở trường.

2 Em tham gia giữ vệ sinh trường học

Làm vệ sinh trường học

Chuẩn bị:

Thực hiện:

Em cùng bạn làm vệ sinh trường học
theo sự phân công của thầy, cô giáo.

1. Kể những việc em đã làm để giữ vệ sinh trường học.

2. Hãy hoàn thành phiếu tự đánh giá theo gợi ý dưới đây và chia sẻ với các bạn.

PHIẾU TỰ ĐÁNH GIÁ

Tên hoạt động	Đánh giá việc thực hiện giữ vệ sinh	
	Tốt	Chưa tốt
1. Hoạt động văn nghệ	X	
?	?	?

Chúng mình nhớ giữ vệ sinh khi tham gia các hoạt động ở trường các bạn nhé!

7

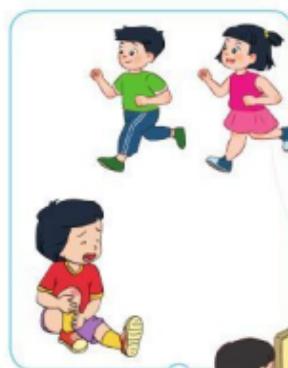
AN TOÀN KHI Ở TRƯỜNG

Hãy cùng tìm hiểu về:

- Một số tình huống nguy hiểm, rủi ro có thể xảy ra khi tham gia các hoạt động ở trường.
- Cách phòng tránh nguy hiểm, rủi ro khi tham gia các hoạt động ở trường.

Tại sao chúng ta cần phải giữ an toàn khi tham gia các hoạt động ở trường?

1 Một số tình huống nguy hiểm, rủi ro có thể gặp khi tham gia các hoạt động ở trường và cách phòng tránh

1. Khi tham gia các hoạt động dưới đây, em có thể gặp những nguy hiểm, rủi ro nào?
2. Nếu cách phòng tránh những nguy hiểm, rủi ro đó.

1. Chơi kéo co

1

Nguy hiểm,
rủi ro

Sân chơi trơn trượt

Một bên thả tay

Dây đứt

Cách
phòng tránh

Kiểm tra sân chơi

?

?

2. Đi
tham quan

2

Nguy hiểm,
rủi ro

Cây, con vật
có chất độc

Đi lạc

Thời tiết xấu

Cách
phòng tránh

?

?

?

1. Hãy nêu tình huống nguy hiểm, rủi ro có thể xảy ra khi tham gia một hoạt động khác ở trường và cách phòng tránh.

2. Ghi kết quả làm việc theo gợi ý dưới đây.

Hoạt động	Tình huống nguy hiểm, rủi ro	Cách phòng tránh
?	?	?

Nêu ích lợi của việc xác định được các tình huống nguy hiểm, rủi ro trước khi tham gia các hoạt động ở trường.

Việc xác định được các tình huống nguy hiểm, rủi ro trước khi tham gia các hoạt động ở trường giúp chúng ta chủ động phòng tránh, giữ an toàn cho bản thân và người khác.

2 Thực hiện giữ an toàn khi tham gia các hoạt động ở trường

Kể những việc em đã làm để giữ an toàn khi tham gia các hoạt động ở trường.

Viết khẩu hiệu hoặc cam kết thực hiện giữ an toàn khi tham gia các hoạt động ở trường.

ÔN TẬP VÀ ĐÁNH GIÁ

CHỦ ĐỀ TRƯỜNG HỌC

Hãy cùng nhau:

- Ôn lại những kiến thức đã học về chủ đề Trường học.
- Xử lý tình huống nhằm phòng tránh nguy hiểm, rủi ro có thể xảy ra để giữ an toàn trong các hoạt động ở trường.

1 Em đã học được gì về chủ đề Trường học?

1. Em hãy cùng các bạn nói về một số sự kiện được tổ chức ở trường theo gợi ý sau.

2. Dựa vào sơ đồ dưới đây, hãy chia sẻ với các bạn về việc giữ vệ sinh và an toàn khi tham gia các hoạt động ở trường.

Khi tham gia các hoạt động, em cần:

"Hùng biện"

Một số việc đã làm để giữ vệ sinh khi tham gia các hoạt động ở trường và ích lợi của những việc làm đó.

2

Xử lý tình huống

1. Bạn nào trong hình dưới đây có thể bị nguy hiểm, rủi ro khi đi tham quan?
2. Em sẽ khuyên bạn đó điều gì để bạn không gặp nguy hiểm?

?

Chủ đề **3**

CỘNG ĐỒNG ĐỊA PHƯƠNG

- 8** Đường và phương tiện giao thông
- 9** An toàn khi đi trên phương tiện giao thông
- 10** Mua, bán hàng hoá

8

ĐƯỜNG VÀ PHƯƠNG TIỆN GIAO THÔNG

Hãy cùng tìm hiểu về:

- Các loại đường giao thông.
- Một số phương tiện giao thông và tiện ích của chúng.
- Một số loại biển báo giao thông.

Bạn và gia đình đã từng sử dụng những phương tiện giao thông nào để đi lại?

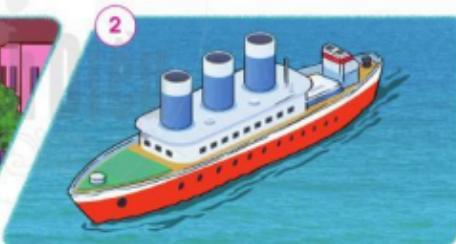
1 Các loại đường giao thông

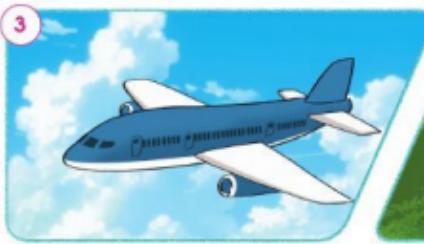
Hãy kể tên các loại đường giao thông trong những hình dưới đây.

1

2

3

4

Hãy giới thiệu các loại đường giao thông có ở địa phương em.

2 Một số phương tiện giao thông

Nói tên phương tiện giao thông trong mỗi hình dưới đây và cho biết phương tiện đó đi trên loại đường giao thông nào.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

- Ở địa phương em, người dân thường đi lại bằng những phương tiện giao thông nào? Chúng có tiện ích gì?
- Em thích đi bằng phương tiện giao thông nào? Vì sao?

Thu thập thông tin và trao đổi về tiện ích của một số phương tiện giao thông.

"Đố bạn"

Phương tiện giao thông nào có
hai bánh, không gây ô nhiễm
môi trường?

Có bốn loại đường giao thông: đường bộ, đường sắt, đường thuỷ và đường hàng không. Mỗi phương tiện giao thông thường đi trên một loại đường giao thông phù hợp.

3 Một số loại biển báo giao thông

1. Có những loại biển báo giao thông nào? Kể tên các biển báo giao thông theo từng loại.
2. Tìm điểm giống nhau của các biển báo trong mỗi loại biển báo giao thông.

BIỂN BÁO CHỈ DẪN

Đường dành cho
người đi bộ
sang ngang

1

BIỂN BÁO CẤM

Cấm người đi bộ

2

BIỂN BÁO NGUY HIỂM

Giao nhau với
đường sắt có rào chắn

3

Bến xe buýt

4

Cấm ô tô

5

Đá lở

6

Kể tên biển báo khác thuộc ba loại biển báo trên.

1. Nếu là các bạn trong mỗi tình huống dưới đây thì em sẽ làm gì?
2. Hãy trao đổi trong nhóm và cùng các bạn đóng vai xử lý tình huống.
3. Theo em, vì sao chúng ta cần phải tuân theo quy định của các biển báo giao thông?

1

Mình chạy nhanh sang đường đill

2

Anh em mình
đi đường này
cho kịp giờ
học nhé!

Khi tham gia giao thông, bạn nhớ tuân theo quy định
của các biển báo giao thông để đảm bảo an toàn nhé!

9

AN TOÀN KHI ĐI TRÊN PHƯƠNG TIỆN GIAO THÔNG

Hãy cùng nhau:

- Tìm hiểu về quy định khi đi trên một số phương tiện giao thông.
- Chia sẻ với những người xung quanh để cùng thực hiện.

Trong các hình dưới đây, những hành động nào không đảm bảo an toàn giao thông? Vì sao?

1

2

3

1 An toàn khi ngồi sau xe máy

Đội mũ bảo hiểm đúng cách

Dựa vào các hình và thông tin dưới đây, nêu một số quy định khi ngồi sau xe máy.

Đội mũ bảo hiểm đúng cách trước khi lên xe.

Ngồi ngay ngắn, hai tay bám chắc vào ngang hông người lái xe, hai chân đặt lên chỗ để chân.

Trước khi xuống xe phải quan sát xung quanh.

Em cần thay đổi thói quen nào khi ngồi sau xe máy để đảm bảo an toàn? Vì sao?

2 An toàn khi đi xe buýt

Dựa vào các hình và thông tin dưới đây, nêu một số quy định khi đi xe buýt.

1

3

Chờ xe ở bến hoặc điểm dừng xe, không đứng sát mép đường.

Ngồi vào ghế. Nếu đứng phải vịn vào cột đỡ hoặc móc vịn.

Lên và xuống xe khi xe đã dừng hẳn. Đi theo thứ tự, không chen lấn, xô đẩy.

2

4

Chia sẻ với các bạn và những người xung quanh về cách đi xe buýt để đảm bảo an toàn.

3 An toàn khi đi thuyền

Dựa vào các hình và thông tin dưới đây, nêu một số quy định khi đi thuyền.

Mặc áo phao đúng cách trước khi lên thuyền.

Ngồi cân hai bên thuyền; ngồi yên, không đứng, không cho tay, cho chân xuống nước.

Lên và xuống thuyền khi thuyền đã được neo chắc chắn.

1. Chia sẻ với các bạn và những người xung quanh về cách đi thuyền để đảm bảo an toàn.

2. Em thường được đi phương tiện giao thông nào?

Hãy tự nhận xét về việc em thực hiện các quy định khi đi trên phương tiện giao thông đó.

1. Hãy vẽ hoặc sưu tầm tranh, viết khẩu hiệu về an toàn khi đi trên phương tiện giao thông.
2. Chia sẻ với các bạn và những người xung quanh sản phẩm của em.

Bạn nhớ nhắc nhở bản thân và mọi người cùng thực hiện quy định khi đi trên các phương tiện giao thông nhé!

10

MUA, BÁN HÀNG HOÁ

Hãy cùng tìm hiểu về:

- Cách mua, bán hàng hoá và sự cẩn thiết phải lựa chọn hàng hoá trước khi mua.
- Một số hàng hoá cẩn thiết cho cuộc sống hàng ngày.

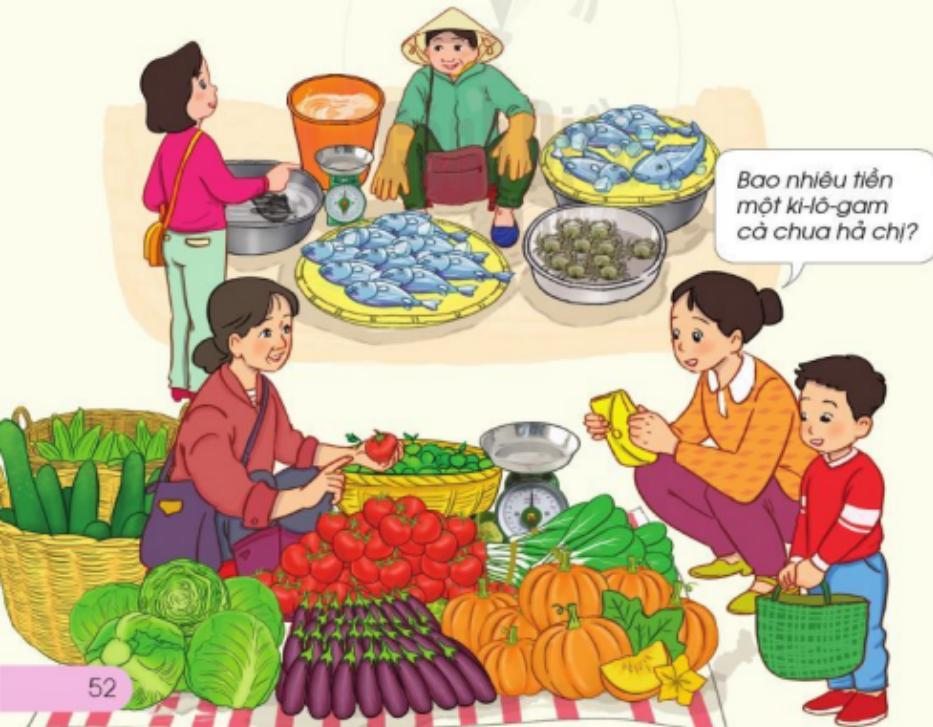

Bạn có thích đi chợ hay siêu thị không? Vì sao?

1 Hoạt động mua, bán hàng hoá ở chợ

1. Kể tên một số hàng hoá được bán ở chợ.
2. Nêu cách mua, bán hàng hoá ở chợ.

Chị giảm bớt tiền
có được không?

2 Hoạt động mua, bán hàng hoá ở siêu thị

1. Các quầy trong hình dưới đây bán hàng gì?
2. Nêu cách mua, bán hàng hoá ở siêu thị.

Gia đình em thường mua gì ở siêu thị?

Chợ, cửa hàng, siêu thị và trung tâm thương mại là nơi mua, bán hàng hoá. Khi mua, cần lựa chọn hàng hoá có chất lượng, phù hợp với nhu cầu và số tiền của mình.

3 Nhũng việc làm khi mua hàng hoá

Hãy lựa chọn và sắp xếp thứ tự các việc làm khi mua hàng ở chợ hoặc siêu thị dựa trên các thẻ chữ dưới đây.

1

Trả tiền cho người bán hàng

2

Trả giá mặt hàng cần mua với người bán

3

Lần lượt đến các quầy hàng cần mua

4

Trả tiền tại quầy thanh toán

5

Kiểm tra hoá đơn thanh toán trước khi về

6

Lựa chọn hàng hoá

1. Mua hàng ở chợ và mua hàng ở siêu thị khác nhau như thế nào?
2. Theo em, vì sao phải lựa chọn hàng hoá trước khi mua hàng?

Chọn thi sẽ mua được thực phẩm tươi ngon.

Chọn để phù hợp với số tiền của mình.

4 Một số hàng hoá cần thiết cho cuộc sống hàng ngày

Hãy nói tên một số hàng hoá cần thiết cho cuộc sống hàng ngày trong mỗi hình dưới đây.

Hãy kể thêm những hàng hoá cần thiết cho cuộc sống hàng ngày.

Tập mua, bán hàng hoá

Em cần:

Các thẻ tiền

Túi vải

Thực hiện:

1. Đọc bảng giá tiền, chọn và mua hàng hoá.
2. Giới thiệu hàng hoá em đã mua.
3. Nhận xét về việc lựa chọn và mua hàng của các bạn.

*Không nên sử dụng túi ni lông khi đi mua hàng
để góp phần bảo vệ môi trường các bạn nhé!*

ÔN TẬP VÀ ĐÁNH GIÁ

CHỦ ĐỀ CỘNG ĐỒNG ĐỊA PHƯƠNG

Hãy cùng nhau:

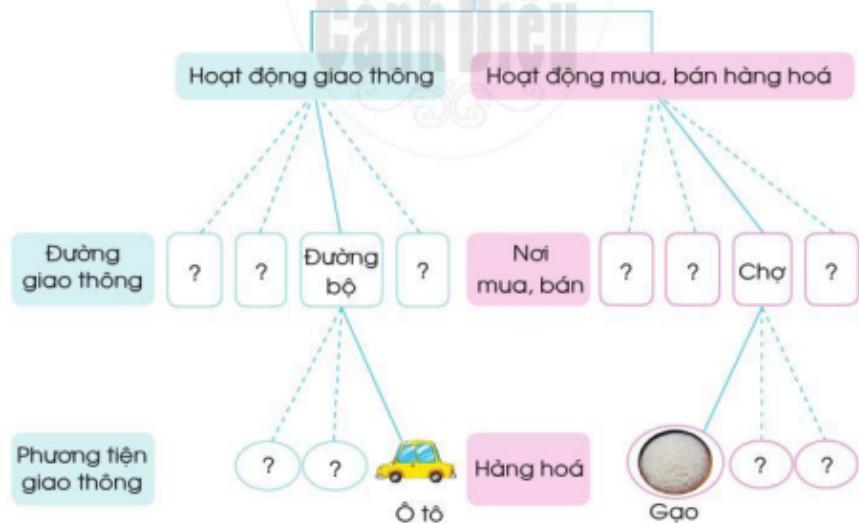
- Ôn lại những kiến thức đã học về chủ đề Cộng đồng địa phương.
- Xử lý tình huống để đảm bảo an toàn khi đi trên phương tiện giao thông.

1 Em đã học được những gì về chủ đề Cộng đồng địa phương?

Giới thiệu về hoạt động giao thông và hoạt động mua, bán hàng hoá ở địa phương em theo gợi ý dưới đây và chia sẻ với các bạn.

Hoạt động giao thông và mua, bán hàng hoá ở địa phương

Thử tài tranh luận

Tôi thích mua sắm ở chợ vì...

Tôi thích mua sắm ở siêu thị vì...

2 Xử lý tình huống

Em sẽ khuyên các bạn điều gì trong những tình huống dưới đây? Vì sao?

1

2

Chủ đề

4

THỰC VẬT VÀ ĐỘNG VẬT

- 11 Môi trường sống của thực vật và động vật
- 12 Bảo vệ môi trường sống của thực vật và động vật
- 13 Thực hành: Tìm hiểu môi trường sống của thực vật và động vật

11

MÔI TRƯỜNG SỐNG CỦA THỰC VẬT VÀ ĐỘNG VẬT

Hãy cùng tìm hiểu về:

- Nơi sống của thực vật, động vật.
- Cách phân loại thực vật và động vật theo môi trường sống.

Chúng mình cùng hát một bài hát về cây hoặc con vật và nơi sống của chúng nhé!

1 Nơi sống của thực vật và động vật

1. Em cùng bạn đặt và trả lời câu hỏi về nơi sống của cây và con vật trong các hình dưới đây.

Cây bắp cải sống ở đâu?

2. Hoàn thành bảng theo gợi ý dưới đây rồi chia sẻ với các bạn trong nhóm.

Hình	Tên cây	Tên con vật	Nơi sống
1		Con hươu sao	Rừng
?	?	?	?

Hãy kể tên và nơi sống của một số cây, con vật xung quanh em.

2 Phân loại thực vật và động vật theo môi trường sống

Môi trường sống của thực vật và động vật là nơi sống và tất cả những gì xung quanh chúng; có môi trường sống trên cạn, môi trường sống dưới nước.

Phân loại thực vật theo môi trường sống

1. Chỉ và nói tên cây sống trên cạn, cây sống dưới nước trong các hình dưới đây.

2. Hoàn thành bảng theo gợi ý dưới đây rồi chia sẻ với các bạn trong nhóm.

Hình	Tên cây	Môi trường sống	
		Trên cạn	Dưới nước
1	Cây chuối	X	
?	?	?	?

"Tim nhung cay cung nhom"

Chuẩn bị:

1. Các thẻ tên cây

Cây sen   Cây măng cẩu   Cây bêo tẩm
Cây bàng   Cây chè   Cây chôm chôm
Cây sầu riêng   Cây vải   ?

2. Bảng phân loại thực vật theo môi trường sống

Thực vật sống trên cạn	Thực vật sống dưới nước
?	?

Thực hiện:

Xếp các thẻ tên cây vào bảng phân loại cho phù hợp.

Vẽ một cây và nơi sống của cây đó.

Phân loại động vật theo môi trường sống

1. Chỉ và nói tên con vật sống trên cạn, con vật sống dưới nước trong các hình dưới đây.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

2. Hoàn thành bảng theo gợi ý dưới đây rồi chia sẻ với các bạn trong nhóm.

Hình	Tên con vật	Môi trường sống	
		Trên cạn	Dưới nước
1	Con bò	X	
?	?	?	?

"Tim những con vật cùng nhóm"

Chuẩn bị:

1. Các thẻ tên con vật

Con thỏ

Con ngựa

Con cá thu

Con tôm

Con voi

Con chim bồ câu

Con gấu

Con cá chép

?

2. Bảng phân loại động vật theo môi trường sống

Động vật sống trên cạn	Động vật sống dưới nước
?	?

Thực hiện:

Xếp các thẻ tên con vật vào bảng phân loại cho phù hợp.

Em có biết?

Éch thuộc nhóm động vật sống được cả trên cạn và dưới nước.

Vẽ một con vật và nơi sống của nó.

Thực vật và động vật có thể sống ở khắp nơi:
trên cạn, dưới nước.

Hãy cùng tìm hiểu về:

- Hoạt động của con người làm thay đổi môi trường sống của thực vật và động vật.
- Sự cần thiết phải bảo vệ môi trường sống của thực vật và động vật.
- Một số việc làm để bảo vệ môi trường sống của thực vật và động vật.

Theo em, vì sao cá bị chết?

1 Hoạt động của con người làm thay đổi môi trường sống của thực vật và động vật

1. Kể tên những việc làm của con người trong các hình dưới đây.
2. Những việc đó làm thay đổi môi trường sống của thực vật và động vật như thế nào? Vì sao?

Kể tên một số việc con người đã làm ảnh hưởng đến môi trường sống của thực vật và động vật ở nơi em sống.

2 Sự cần thiết phải bảo vệ môi trường sống của thực vật và động vật

1. Nhận xét về môi trường sống của thực vật và động vật trong các hình dưới đây.
2. Dự đoán điều gì sẽ xảy ra với thực vật và động vật khi sống trong môi trường như vậy. Vì sao?

Em có biết?

Ở một số bãi biển, rác thải nhựa làm mất đi vẻ đẹp của biển và làm cho động vật biển bị nhiễm độc hoặc chết nếu ăn phải.

Vì sao phải bảo vệ môi trường sống của thực vật và động vật?

“Nếu, thì”

Môi trường sống cung cấp nơi ở, thức ăn, nước uống cho thực vật và động vật. Chúng ta cần bảo vệ môi trường sống của thực vật và động vật.

3 Nhũng việc có thể làm để bảo vệ môi trường sống của thực vật và động vật

"Ghép cặp"

Chuẩn bị:

1. Các thẻ chữ

1

Thả bè cây thuỷ trúc trên sông, hồ giúp nước bớt ô nhiễm.

3

Trồng cây thông phủ xanh đất trống, đồi trọc để tạo thành rừng.

2

Trồng rừng ngập mặn tạo môi trường sống cho tôm, cua, cá....

4

Tham gia làm vệ sinh, giữ sạch môi trường xung quanh.

2. Các thẻ hình

a

b

c

d

Thực hiện:

Ghép thẻ chữ với thẻ hình cho phù hợp.

Em và gia đình cần làm gì để bảo vệ môi trường sống của thực vật và động vật?

1. Hãy viết hoặc vẽ tranh về bảo vệ môi trường sống của thực vật và động vật.
2. Chia sẻ với những người xung quanh để cùng thực hiện.

①

Không phá tổ chim nhé!

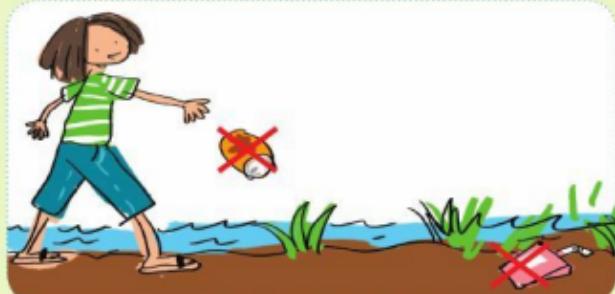
②

Mỗi bạn hãy trồng hoặc chăm sóc một cây xanh!

③

Ao, hồ là nơi sống của nhiều thực vật, động vật.
 Không vứt rác xuống ao, hồ nhé!

13

THỰC HÀNH: TÌM HIỂU MÔI TRƯỜNG SỐNG CỦA THỰC VẬT VÀ ĐỘNG VẬT

Hãy cùng nhau:

- Tìm hiểu, điều tra một số thực vật và động vật có ở xung quanh.
- Mô tả môi trường sống của thực vật và động vật đó.

1 Chuẩn bị đi tìm hiểu, điều tra

1. Em cần chuẩn bị những gì khi đi tìm hiểu, điều tra về thực vật và động vật xung quanh?

2. Các bạn trong hình dưới đây đã sử dụng cách nào để thu thập thông tin về thực vật, động vật và môi trường sống của chúng?

1

3. Dựa vào phiếu gợi ý dưới đây, hãy cho biết em cần tìm hiểu, điều tra những gì.

Cánh Điều

PHIẾU ĐIỀU TRA

Họ và tên:

Nhóm:

Địa điểm:

Thời gian:

Tên cây hoặc con vật	Môi trường sống			
	Trên cạn	Dưới nước	Những thực vật và động vật khác ở xung quanh	Nhận xét (nếu có)
Cây sen		X	Chuồn chuồn, cá rô phi, cua, bêo tôm,...	Hồ không có rác.
?	?	?	?	?

Em cần lưu ý điều gì khi đi tìm hiểu, điều tra một số thực vật và động vật để đảm bảo an toàn?

2 Đi tìm hiểu, điều tra

Các bạn nhớ đi theo nhóm và lắng nghe hướng dẫn của thầy, cô giáo.

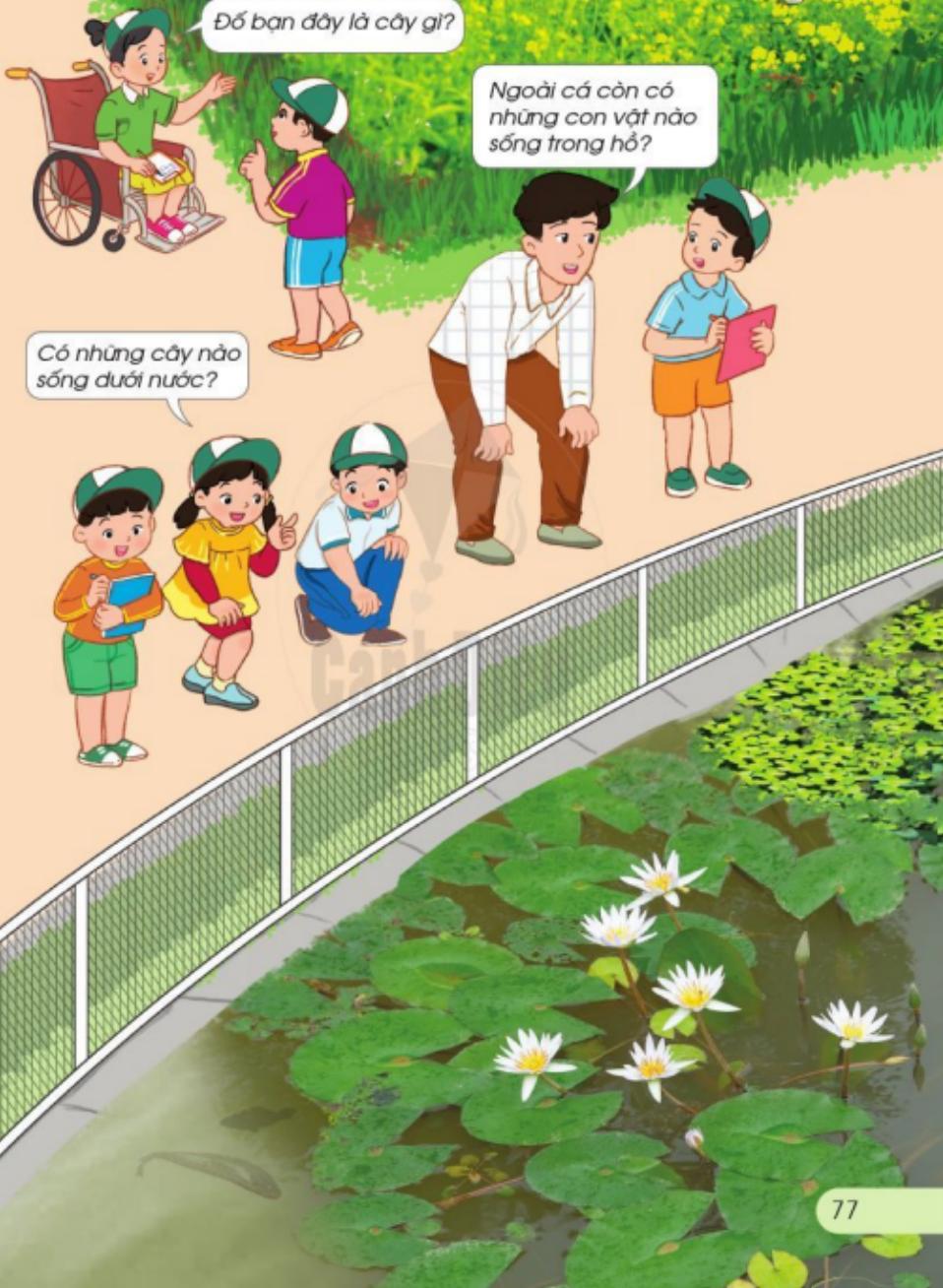
1. Hãy tìm hiểu, điều tra một số thực vật, động vật, mô tả môi trường sống của chúng và hoàn thành phiếu điều tra.
2. Vẽ cây hoặc con vật mà em quan sát được và môi trường sống của chúng.

Hay cẩn thận!

Để tránh nguy hiểm: không hái hoa, bẻ cành, lá; không sờ vào bất cứ con vật nào.

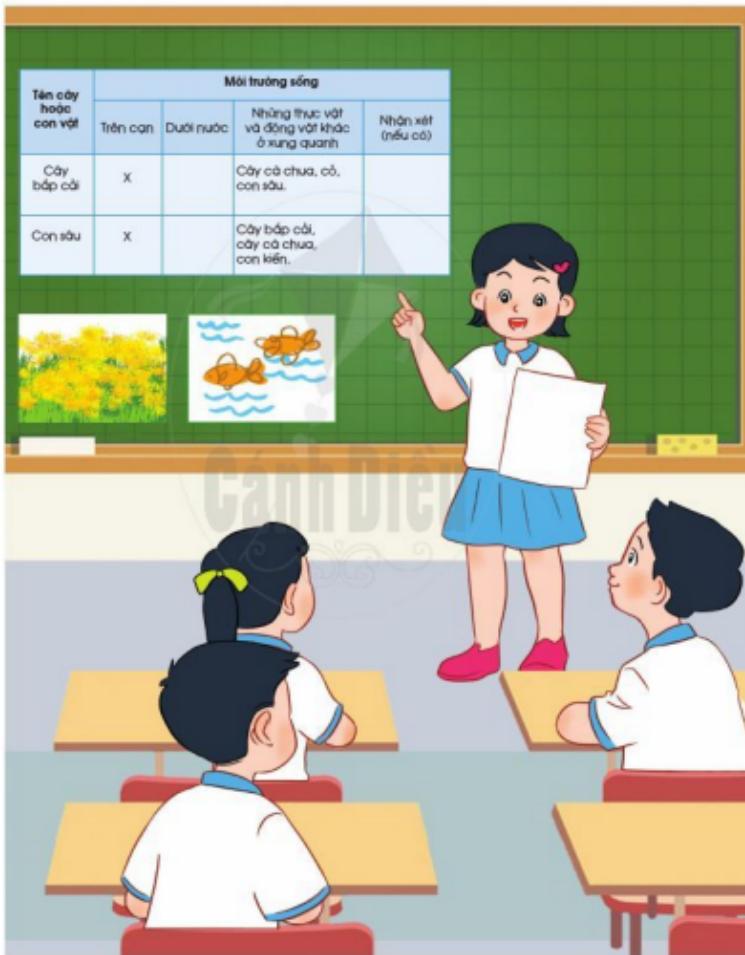

3 Trình bày kết quả

1. Trao đổi với các bạn trong nhóm về kết quả tìm hiểu, điều tra.
2. Trình bày kết quả của nhóm trước lớp.

ÔN TẬP VÀ ĐÁNH GIÁ

CHỦ ĐỀ THỰC VẬT VÀ ĐỘNG VẬT

Hãy cùng nhau:

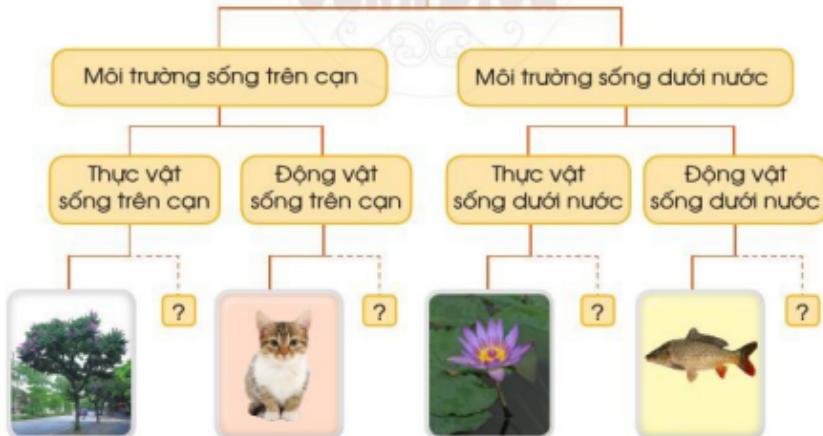
- Ôn lại những kiến thức đã học về chủ đề Thực vật và động vật.
- Xử lý tình huống để bảo vệ môi trường sống của thực vật và động vật.

1 Em đã học được gì về chủ đề Thực vật và động vật?

Dựa vào gợi ý dưới đây, em hãy giới thiệu với các bạn trong nhóm về môi trường sống của thực vật, động vật.

Môi trường sống của thực vật và động vật

"Tìm môi trường sống cho cây và các con vật"

2 Xử lý tình huống

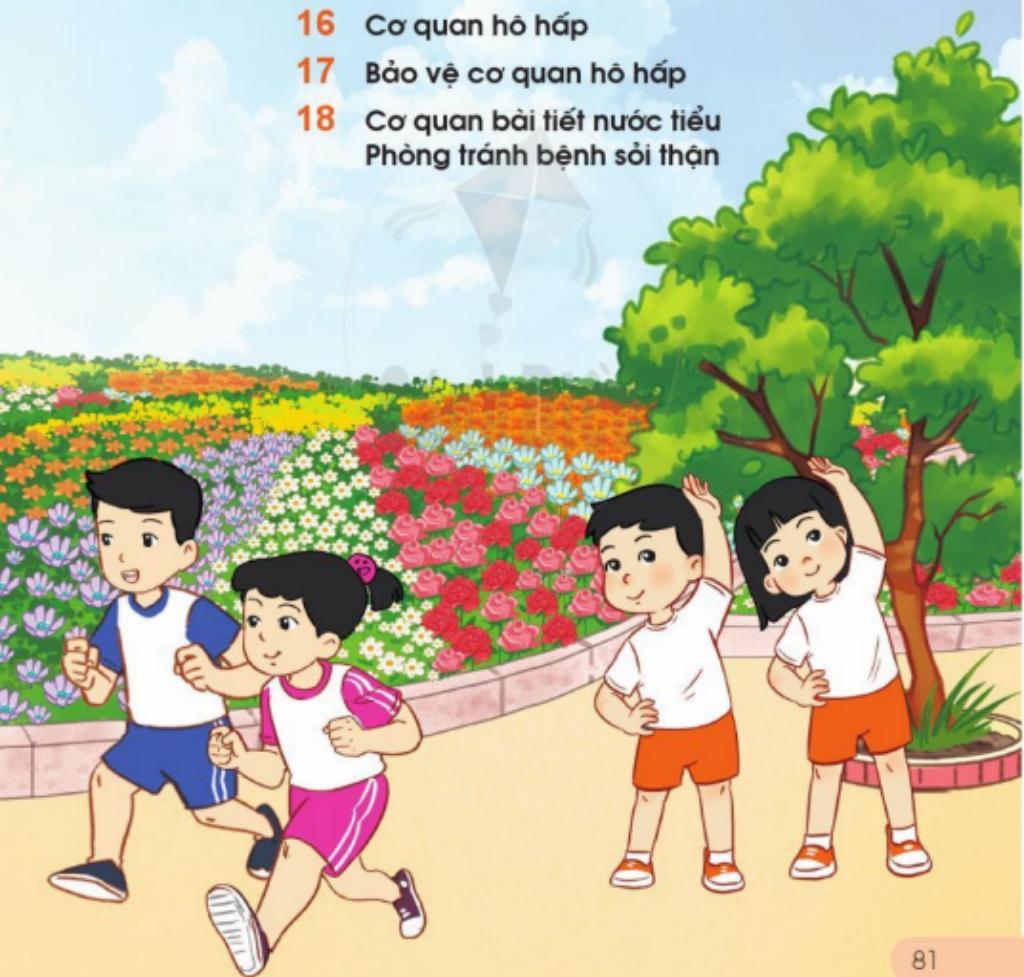
1. Nếu gặp tình huống như các bạn trong hình dưới đây, em sẽ làm gì? Vì sao?
2. Hãy đóng vai thể hiện cách xử lý tình huống.

Chủ đề
5

CON NGƯỜI VÀ SỨC KHOẺ

- 14 Cơ quan vận động
- 15 Phòng tránh cong vẹo cột sống
- 16 Cơ quan hô hấp
- 17 Bảo vệ cơ quan hô hấp
- 18 Cơ quan bài tiết nước tiểu
Phòng tránh bệnh sỏi thận

14

CƠ QUAN VẬN ĐỘNG

Hãy cùng tìm hiểu về:

- Các bộ phận chính của cơ quan vận động.
- Chức năng của cơ quan vận động.

Chúng mình cùng nhau múa, hát một bài nhé!

Em đã sử dụng bộ phận nào của cơ thể để múa, hát?

Em có biết?

Cơ quan thực hiện các cử động được gọi là cơ quan vận động.

1 Các bộ phận chính của cơ quan vận động

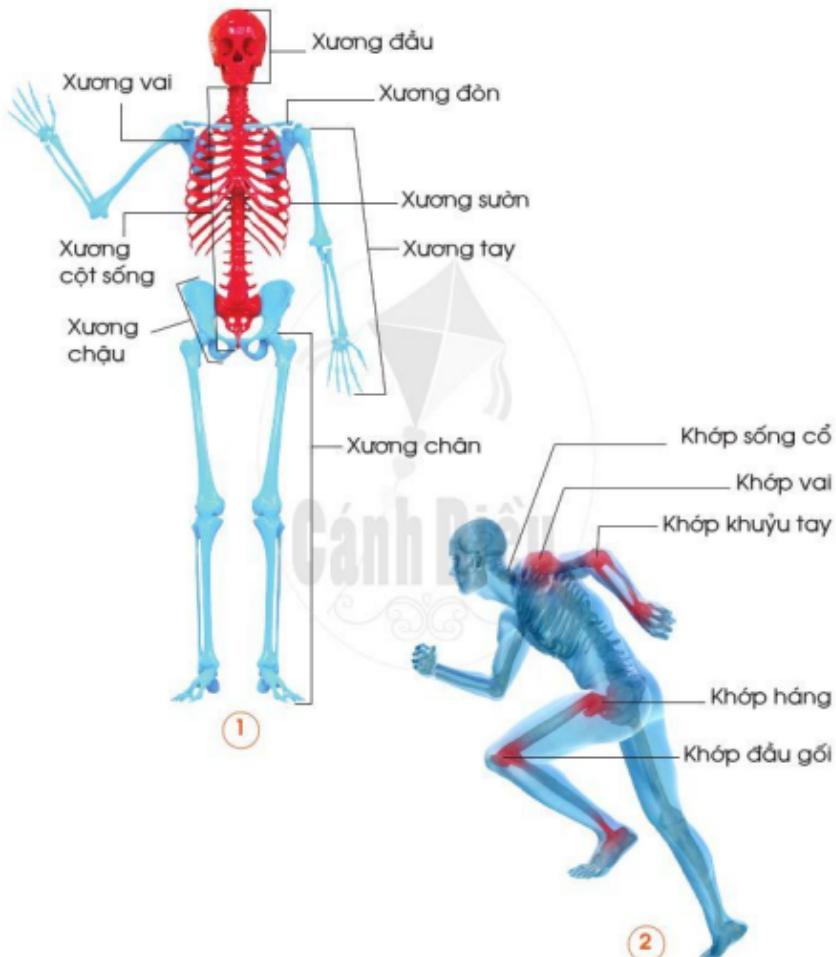
Dùng tay nắn vào một số vị trí trên cơ thể như trong hình, em cảm thấy thế nào?

Bộ xương

Chỉ và nói tên một số xương, khớp xương trong các hình dưới đây.

Chỉ vị trí và nói tên một số xương, khớp xương trên cơ thể.

Hệ cơ

Chỉ và nói tên một số cơ trong các hình dưới đây.

Chỉ và nói tên một số cơ trên cơ thể em.

Cơ quan vận động bao gồm bộ xương và hệ cơ.

2 Chức năng của cơ quan vận động

1. Hãy thực hiện một số cử động và nói tên các cơ, xương, khớp thực hiện các cử động đó.

2. Em cùng các bạn hoàn thành bảng theo gợi ý dưới đây.

Tên cử động	Tên các cơ, xương, khớp thực hiện cử động
?	?

Nếu cơ quan vận động ngừng hoạt động thì điều gì sẽ xảy ra với cơ thể?

Em có biết?

- Bộ xương còn có chức năng nâng đỡ và bảo vệ các cơ quan bên trong cơ thể.
- Nhiều cơ bám vào xương. Khi cơ co (hình 1) hay duỗi (hình 2) sẽ làm cho khớp xương chuyển động.
- Một số cơ ở mặt không trực tiếp bám vào xương mà bám vào da như các cơ: môi, mí mắt, lông mày và mắt.

Hãy làm thử như các bạn trong hình và cho biết khớp nào cử động được về nhiều phía.

1

2

3

4

"Đố bạn"

1. Thể hiện các cảm xúc khác nhau trên khuôn mặt.

①

Vui

②

Buồn

③

Ngạc nhiên

④

Tức giận

2. Chúng ta có thể biểu lộ được các cảm xúc khác nhau trên khuôn mặt nhờ bộ phận nào?

Hệ cơ cùng với bộ xương giúp cơ thể vận động được và tạo cho mỗi người một hình dáng riêng.

Hãy nhớ chăm sóc, bảo vệ cơ quan vận động và phòng tránh gãy xương các bạn nhé!

15

PHÒNG TRÁNH CONG VẸO CỘT SỐNG

- Hãy cùng tìm hiểu về:
  - Một số biểu hiện và nguyên nhân dẫn đến cong vẹo cột sống.
  - Cách đi, đứng, ngồi, đeo cặp sách đúng tư thế để phòng tránh cong vẹo cột sống.
- Thực hành đi, đứng, ngồi, đeo cặp sách đúng cách.

"Tập làm người mẫu"

Hãy nhận xét về dáng đi của các bạn trong trò chơi trên.

1 Cong vẹo cột sống

Nhận xét hai bạn ở hình 1 và hình 2 về:

- Tình trạng cột sống.
- Vị trí của hai vai.

1

2

a

b

Em có biết?

Cột sống ở người bình thường:

- Nhìn từ phía sau sẽ thẳng từ trên xuống (hình a).
  - Nhìn nghiêng sẽ hơi uốn ở đoạn cổ và thắt lưng (hình b).
- Cong vẹo cột sống là tình trạng cột sống bị cong bất thường.

“Đóng vai bác sĩ”

Nói về tình trạng cột sống của các bạn dưới đây.

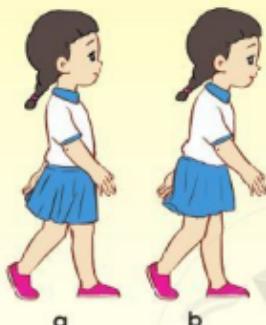

2 Một số nguyên nhân dẫn đến cong vẹo cột sống

Cách đi, đứng, ngồi và đeo cặp sách của bạn ở hình nào có thể dẫn đến cong vẹo cột sống? Vì sao?

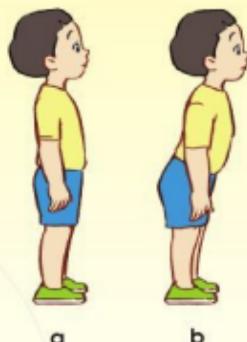
1

a

b

2

a

b

3

a

b

4

a

b

Em cần rèn luyện thói quen đi, đứng, ngồi và đeo cặp sách như thế nào để phòng tránh cong vẹo cột sống?

Em có biết?

Chế độ ăn uống không hợp lý hoặc phải mang vác vật nặng quá sức, không đúng cách sẽ dẫn đến bị cong vẹo cột sống.

3 Đi, đứng, ngồi và đeo cặp sách đúng cách

1. Tư thế đi và đứng

Em và bạn cùng thực hiện đi, đứng đúng cách theo mẫu dưới đây.

①

②

2. Tư thế ngồi học và đeo cặp sách

Em và bạn cùng thực hiện ngồi học, đeo cặp sách đúng cách theo mẫu dưới đây.

①

②

Để phòng tránh cong vẹo cột sống, em cần đi, đứng, ngồi và đeo cặp sách đúng cách; không mang vác các vật nặng quá sức.

16

CƠ QUAN HÔ HẤP

Hãy cùng tìm hiểu về:

- Các bộ phận chính và chức năng của cơ quan hô hấp.
- Điều xảy ra với cơ thể nếu cơ quan hô hấp ngừng hoạt động.

Chúng mình cùng tập động tác vươn thở các bạn nhé!

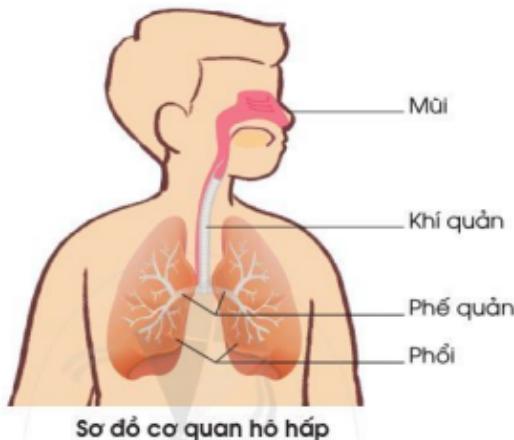
Em có biết?

Thở là quá trình trao đổi khí giữa cơ thể và môi trường. Quá trình này được thực hiện bởi cơ quan hô hấp.

1 Các bộ phận chính của cơ quan hô hấp

Chỉ và nói tên các bộ phận chính của cơ quan hô hấp trong hình dưới đây.

2 Chức năng của cơ quan hô hấp

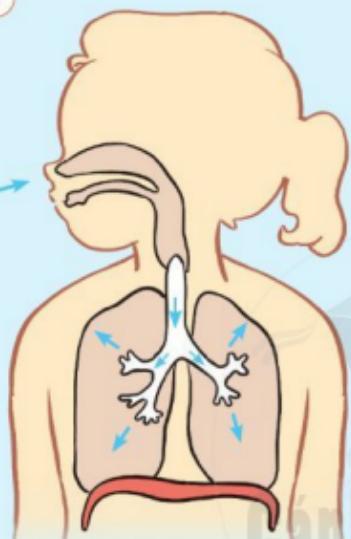
1. Hãy làm động tác hít vào thật sâu và thở ra thật chậm.
2. Đặt một tay lên ngực và tay kia lên bụng để cảm nhận chuyển động của ngực và bụng khi em hít thở rồi trao đổi với bạn.

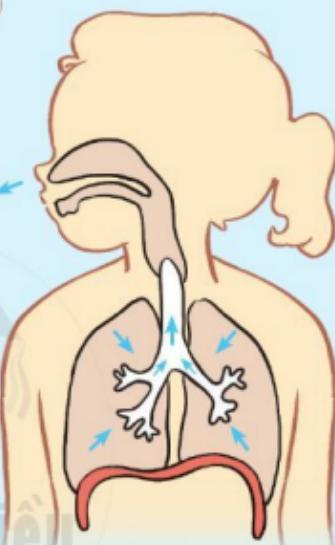
Chỉ và nói đường đi của không khí khi ta hít vào và thở ra trong các hình dưới đây.

1

Hít vào

2

Thở ra

Điều gì sẽ xảy ra với cơ thể nếu cơ quan hô hấp ngừng hoạt động?

Nếu cơ quan hô hấp ngừng hoạt động thì cơ thể sẽ chết.
Hãy chăm sóc và bảo vệ cơ quan hô hấp các bạn nhé!

Làm mô hình cơ quan hô hấp

Chuẩn bị:

Giấy

Túi giấy

Ống hút

Kéo

Băng keo

Đất nặn

Thực hiện:

1. Làm mô hình cơ quan hô hấp theo các bước dưới đây.

2. Chỉ và nói tên các bộ phận của cơ quan hô hấp trong mô hình và cách làm cho mô hình đó hoạt động.

Em có biết?

Phổi của chúng ta mềm, xốp và co giãn được. Khi hít vào, phổi nở ra và chứa đầy không khí. Khi thở ra, phổi co lại đẩy không khí ra ngoài.

Cơ quan hô hấp bao gồm mũi, khí quản, phế quản và phổi.

Mũi, khí quản, phế quản có chức năng dẫn khí.

Phổi có chức năng trao đổi khí.

Hãy cùng tìm hiểu về:

- Sự cần thiết của việc hít vào, thở ra đúng cách và việc tránh xa nơi có khói, bụi.
- Một số việc nên và không nên làm để bảo vệ cơ quan hô hấp.

Chúng mình cùng tìm hiểu xem trong mũi có gì các bạn nhé!

1

2

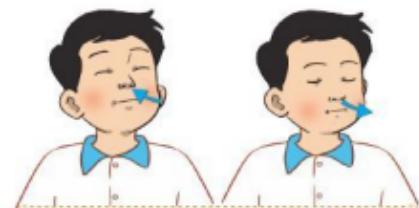
Em có biết?

Trong mũi có: lông mũi cản bớt bụi để không khí vào phổi sạch hơn; các chất nhầy cản bụi, diệt vi khuẩn và làm ẩm không khí vào phổi; các mạch máu nhỏ li ti suýt ấm không khí khi vào phổi.

1 Hit thở đúng cách

Trong các cách thở dưới đây, em thường thở theo cách nào?

1 Hit vào qua mũi, thở ra qua mũi

2 Hit vào qua mũi, thở ra qua miệng

3 Hit vào qua miệng, thở ra qua miệng

4 Hit vào qua miệng, thở ra qua mũi

Vì sao hàng ngày chúng ta nên thở bằng mũi, không nên thở bằng miệng?

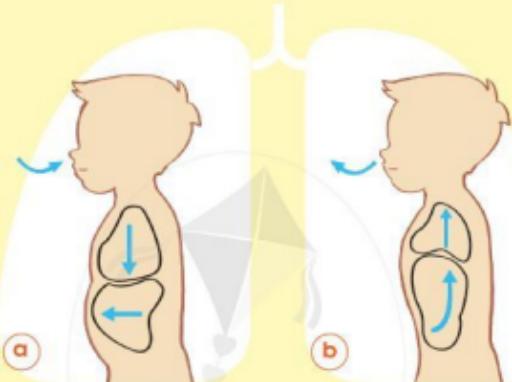

Tập hít thở đúng cách

Em cần:

Ngồi hoặc đứng thẳng.

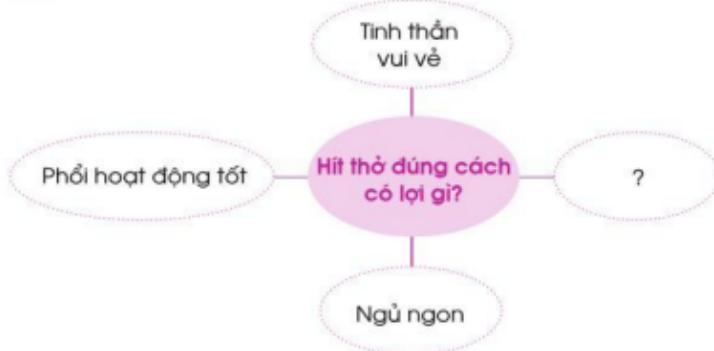
Thực hiện: Một nhịp thở bao gồm ba bước:

1. Hít vào sâu bằng mũi.
2. Giữ hơi một chút.
3. Thở ra bằng mũi.

Nói về ích lợi của việc hít thở đúng cách

2 Tránh xa nơi có khói, bụi

Trong các hình dưới đây, hình nào không khí có chứa nhiều khói, bụi?

1

2

3

4

- Em cảm thấy thế nào khi phải thở không khí có nhiều khói, bụi?
- Tại sao chúng ta nên tránh xa nơi có khói, bụi?
- Trong trường hợp phải tiếp xúc với không khí có nhiều khói, bụi, chúng ta cần làm gì?

Em có biết?

Trong khói, bụi chứa rất nhiều chất độc gây hại cho sức khoẻ con người. Những người tiếp xúc nhiều với khói, bụi có thể mắc phải những bệnh về hô hấp như: ho, chảy nước mũi, viêm phế quản, hen suyễn, lao phổi, ung thư phổi.

3 Một số việc nên và không nên làm để bảo vệ cơ quan hô hấp

Hãy nói về các việc nên và không nên làm để bảo vệ cơ quan hô hấp.

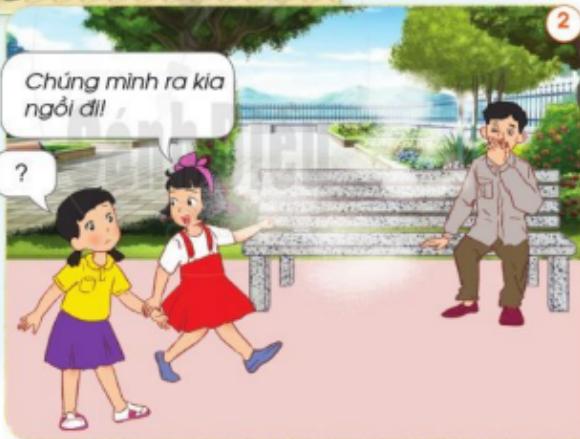
Em cần thay đổi thói quen gì để phòng tránh các bệnh về hô hấp?

Em có biết?

Để phòng tránh các bệnh về hô hấp, em cần thường xuyên súc miệng, súc họng bằng nước muối; rửa tay bằng xà phòng và nước sạch; giữ ấm cơ thể; ăn uống đủ chất và tập thể dục.

Em sẽ làm gì khi gặp một trong các tình huống dưới đây?

Hãy hít thở đúng cách; tránh xa nơi có khói, bụi và đeo khẩu trang khi cần thiết để bảo vệ cơ quan hô hấp.

18

CƠ QUAN BÀI TIẾT NƯỚC TIỂU PHÒNG TRÁNH BỆNH SỎI THẬN

Hãy cùng tìm hiểu về:

- Các bộ phận và chức năng của cơ quan bài tiết nước tiểu.
- Một số cách phòng tránh bệnh sỏi thận.

Chúng mình cùng đặt câu hỏi để tìm hiểu
về việc bài tiết nước tiểu nhé!

1 Các bộ phận của cơ quan bài tiết nước tiểu

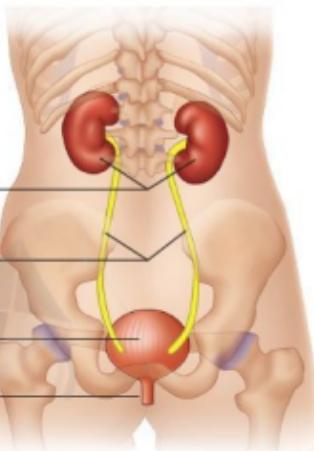
Chỉ và nói tên các bộ phận của cơ quan bài tiết nước tiểu trong hình dưới đây.

Thận

Ống dẫn
nước tiểu

Bóng đái

Ống đái

Sơ đồ cơ quan bài tiết nước tiểu
(nhìn từ phía lưng)

Em có biết?

Quả thận có hình dạng như hạt đậu. Hai quả thận nằm ở hai bên cột sống. Hãy nhớ bảo vệ thận bằng cách giữ ấm lưng và không để lưng bị va đập mạnh.

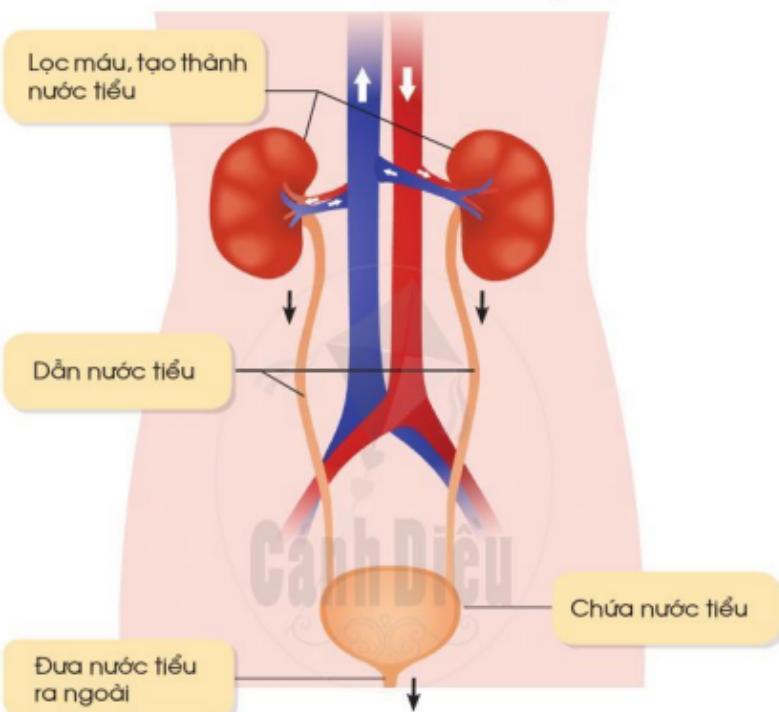

Cơ quan bài tiết nước tiểu gồm hai quả thận, hai ống dẫn nước tiểu, bóng đái và ống đái.

2 Chức năng của cơ quan bài tiết nước tiểu

Hãy chỉ và nói chức năng từng bộ phận của cơ quan bài tiết nước tiểu trong hình dưới đây.

Sơ đồ cơ quan bài tiết nước tiểu (nhìn từ phía bụng)

Điều gì sẽ xảy ra với cơ thể nếu cơ quan bài tiết nước tiểu ngừng hoạt động?

Thận có chức năng lọc máu, loại bỏ các chất thải, chất thải độc hại có trong máu và tạo thành nước tiểu. Nước tiểu được đưa xuống bong đái qua ống dẫn nước tiểu, sau đó thải ra ngoài qua ống đái.

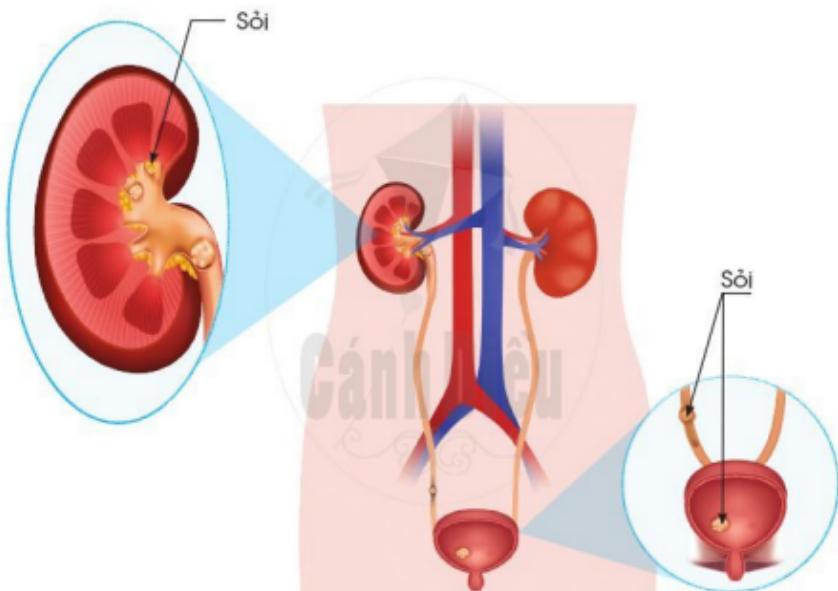
3 Một số cách phòng tránh bệnh sỏi thận

Sỏi thận là bệnh thường gặp ở cơ quan bài tiết nước tiểu.

Sỏi có ở những bộ phận nào của cơ quan bài tiết nước tiểu trong hình dưới đây?

Em có biết?

Sỏi được hình thành do các chất thừa, chất thải độc hại không được đào thải hết, lắng đọng lại. Sỏi có thể hình thành ở nhiều bộ phận của cơ quan bài tiết nước tiểu.

"Nếu, thì"

Chuẩn bị:

Các thẻ "Nếu":

1

Nhịn tiểu

2

Ăn quá mặn

3

Không uống đủ nước

4

Ăn quá nhiều thịt, cá

Các thẻ "thì":

a

thừa muối

b

không đủ nước để thận lọc máu

c

các chất thải trong nước tiểu bị đọng lại tạo thành sỏi

d

tạo ra nhiều chất thải độc hại

Thực hiện:

Ghép các thẻ "Nếu" với thẻ "thì" cho phù hợp.

1. Nếu sự cản thiết phải uống đủ nước, không nhịn tiểu.
2. Em cần thay đổi thói quen nào để phòng tránh bệnh sỏi thận?

Các bạn nhớ thường xuyên uống đủ nước và không nhịn tiểu để phòng tránh bệnh sỏi thận nhé!

ÔN TẬP VÀ ĐÁNH GIÁ

CHỦ ĐỀ CON NGƯỜI VÀ SỨC KHOẺ

Hãy cùng nhau:

- Ôn lại những kiến thức đã học về chủ đề Con người và sức khỏe.
- Xử lý tình huống để phòng tránh cong vẹo cột sống và bệnh sỏi thận.

1 Em đã học được gì về chủ đề Con người và sức khỏe?

Hãy nói về các cơ quan vận động, hô hấp và bài tiết nước tiểu theo sơ đồ dưới đây.

Tên cơ quan

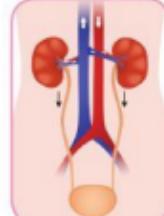
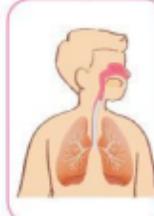
CƠ QUAN

Các bộ phận chính

?

?

?

Chức năng chính

?

?

?

1. Tự đánh giá việc làm của em để phòng tránh cong vẹo cột sống, bảo vệ cơ quan hô hấp và phòng tránh bệnh sỏi thận theo gợi ý dưới đây.

PHIẾU TỰ ĐÁNH GIÁ

Việc làm	Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Chưa làm
1. Đi đúng cách	X		
2. Hít thở đúng cách	X		
3. Không nhịn tiểu		X	
?	?	?	?

2. Chia sẻ với bạn về những thói quen cần thay đổi để thường xuyên thực hiện được những việc trên.

② Xử lý tình huống

Em sẽ khuyên bạn của em thế nào trong các tình huống dưới đây?

- ① Bạn của em thường đeo cặp sách quá nặng và không đúng cách.

- ② Bạn của em nhịn tiểu.

Chủ đề 6

TRÁI ĐẤT VÀ BẦU TRỜI

- 19 Các mùa trong năm
- 20 Một số hiện tượng thiên tai
- 21 Một số cách ứng phó, giảm nhẹ rủi ro thiên tai

19

CÁC MÙA TRONG NĂM

Hãy cùng tìm hiểu về:

- Các mùa trong năm.
- Trang phục phù hợp theo mùa.

Chúng mình cùng hát hoặc đọc một bài thơ nói về các mùa trong năm nhé!

1 Các mùa trong năm

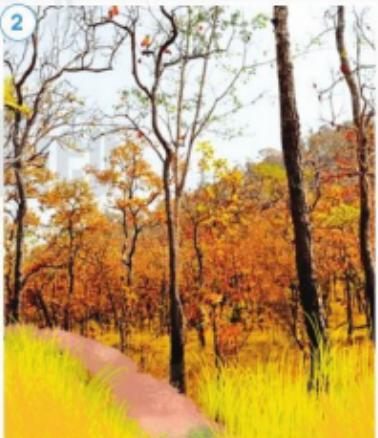

Nhận xét sự khác nhau về cảnh vật và thời tiết nơi bạn An đang sống trong các hình dưới đây.

1

2

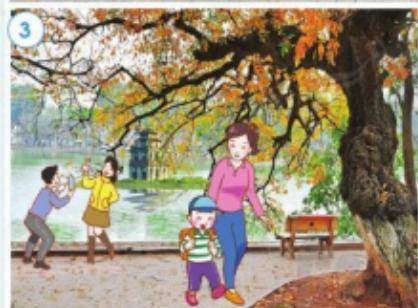
Nơi tôi sống nóng quanh năm và có hai mùa: mùa mưa và mùa khô.

Mùa mưa thường có nhiều ngày mưa kéo dài. Mùa khô hầu như không có mưa, ngày nắng chói chang, đêm dịu mát hơn.

Nhận xét sự khác nhau về cảnh vật và thời tiết nơi bạn Hà đang sống trong các hình dưới đây.

Nơi tôi sống có bốn mùa: mùa xuân, mùa hè, mùa thu và mùa đông.

Mùa xuân có mưa phùn, ẩm ướt. Mùa hè nắng nóng, mưa nhiều. Mùa thu se lạnh, hanh khô. Mùa đông lạnh, ít mưa.

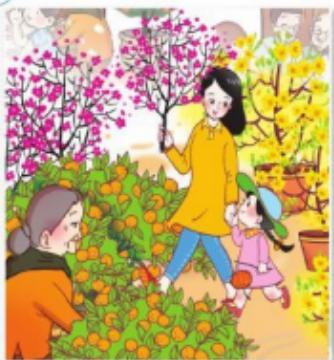

Nơi em sống có những mùa nào? Hãy nêu đặc điểm và cảnh vật của mỗi mùa.

"Đoán mùa"

1

2

3

4

?

5

6

7

Mùa nào có
hoa phượng?

8

10

9

2 Trang phục phù hợp theo mùa

Hãy lựa chọn trang phục trong các hình dưới đây cho phù hợp với từng mùa.

1. Nhận xét về việc sử dụng trang phục phù hợp theo mùa của em.
2. Hãy chia sẻ với bạn vì sao phải sử dụng trang phục theo mùa.

Em có biết?

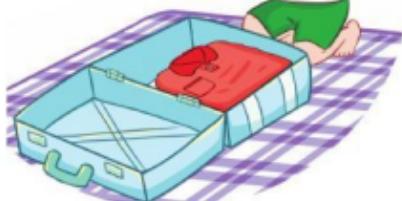
Những ngày chuyển mùa, thời tiết thay đổi nên cơ thể người dễ nhiễm các bệnh như: cúm, viêm phổi,...

Các bạn nhớ chọn trang phục phù hợp theo mùa để giữ cơ thể khỏe mạnh, đặc biệt vào những ngày chuyển mùa nhé!

Vào dịp Tết Nguyên đán, bạn An sẽ được đi chơi Hà Nội. Nếu là bạn An, em sẽ lựa chọn trang phục như thế nào cho phù hợp?

20

MỘT SỐ HIỆN TƯỢNG THIÊN TAI

Hãy cùng tìm hiểu về:

- Một số hiện tượng thiên tai thường gặp.
- Một số rủi ro thiên tai.

Hãy nói về các việc làm trong hình dưới đây.
Vì sao phải làm nhu vậy?

Một số hiện tượng thiên tai

Hãy mô tả hiện tượng thiên tai trong mỗi hình sau đây.

1

Hãy mô tả về hiện tượng thiên tai khác mà em biết.

Khi động đất, nhà cửa, các vật trên mặt đất rung chuyển.

2 Rủi ro thiên tai

- Thu thập thông tin, hình ảnh về thiệt hại do thiên tai gây ra.
- Chia sẻ với các bạn về kết quả thu được.

Hạn hán, thiếu nước làm cây chết, mất mùa; động vật có thể chết do thiếu nước uống, thức ăn.

1

Bão có gió mạnh làm đổ cây, đổ nhà, gây thiệt hại về sức khoẻ, tính mạng con người. Năm học trước, trường mình phải nghỉ học một tuần để tránh bão.

2

Rủi ro thiên tai là những thiệt hại về người, tài sản, môi trường,... mà thiên tai có thể gây nên.

Hãy trao đổi với các bạn về rủi ro thiên tai và hoàn thành phiếu học tập theo gợi ý dưới đây.

PHIẾU HỌC TẬP

Nhóm:

Hiện tượng thiên tai	Một số rủi ro thiên tai về		
	Sức khoẻ và tính mạng con người	Tài sản	Môi trường
Hạn hán	Thiếu nước sinh hoạt dẫn đến bệnh tật	?	?
?	?	?	?

Các hiện tượng thiên tai như: bão, lũ lụt,... có thể gây ra nhiều thiệt hại về sức khoẻ, tính mạng con người, tài sản và môi trường.

Em có biết?

Sóng thần nhấn chìm, cuốn trôi nhà cửa, gây thiệt hại lớn về tài sản, sức khoẻ và tính mạng con người.

Nói về một hiện tượng thiên tai.

21

MỘT SỐ CÁCH ỨNG PHÓ, GIẢM NHẸ RỦI RO THIÊN TAI

Hãy cùng nhau:

- Tìm hiểu về một số cách ứng phó, giảm nhẹ rủi ro thiên tai.
- Chia sẻ và thực hiện một số việc làm để phòng tránh rủi ro thiên tai.

Những người trong hình dưới đây đang làm gì? Vì sao cần phải làm như vậy?

1

Một số cách ứng phó, giảm nhẹ rủi ro thiên tai

1. Trong các hình sau đây, việc làm nào được thực hiện trước, trong và sau khi bão?
2. Nêu ích lợi của mỗi việc làm đó.

1

TIN BÁO

2

Dự trữ lương thực, nước sạch, thuốc; chuẩn bị một số vật dụng khác.

3

Lau dọn, sửa chữa nhà cửa để đảm bảo vệ sinh, an toàn.

4

Chúng mình lại cẩn nhà kia đi!

5

Ở lại trong các ngôi nhà kiên cố, đóng chặt cửa, không đi ra ngoài.

6

Phòng tránh tốc mái nhà.

1. Hãy nêu việc cần làm khác để ứng phó, giảm nhẹ rủi ro do bão gây ra.
2. Nếu địa phương em có bão, em cần làm gì để giữ an toàn cho bản thân và giúp đỡ gia đình?

"Ứng phó, giảm nhẹ rủi ro thiên tai"

Chuẩn bị:

1. Các thẻ chữ

1

Tránh các chỗ ẩm ướt như buồng tắm, bể nước, vòi nước khi ở trong nhà

2

Chọn nơi cảng thấp cảng tốt khi ở ngoài trời

3

Không dùng nước lụt để nấu ăn. Nếu phải dùng nước lụt, cần lọc, khử trùng nước trước khi dùng

4

Tuyệt đối không trú mua dưới tán cây

5

Không chơi ở nơi ngập nước

6

Sử dụng tiết kiệm nước

7

Dự trữ nước sạch

2. Bảng

Thiên tai	Cách ứng phó, giảm nhẹ rủi ro
Lũ lụt	?
Hạn hán	?
Giông sét	?

Thực hiện:

Sắp xếp các thẻ chữ vào bảng.

2 Một số việc làm của em để phòng tránh rủi ro thiên tai

1. Những hiện tượng thiên tai nào thường xảy ra ở địa phương em?

2. Em và gia đình đã làm gì để phòng tránh rủi ro thiên tai đó?

1. Em và các bạn sẽ làm gì trong các tình huống dưới đây.

- Khi đang ở sân trường thì gió bất ngờ thổi mạnh làm cây cối nghiêng ngả và bụi bay khắp nơi.

- Khi đang ở trong lớp thì ngoài trời mưa to, gió mạnh, kèm theo sấm chớp.

2. Chọn một trong hai tình huống để luyện tập theo phương án em và các bạn đã đưa ra.

1. Nếu là các bạn trong mỗi tình huống dưới đây thì em sẽ làm gì? Vì sao?
2. Hãy cùng các bạn đóng vai xử lý tình huống.

Hãy viết hoặc vẽ về một số việc cần làm để phòng tránh, giảm nhẹ rủi ro thiên tai và giới thiệu với các bạn.

Khi có thiên tai, cần thực hiện theo các hướng dẫn
về cách ứng phó, giảm nhẹ rủi ro thiên tai.

ÔN TẬP VÀ ĐÁNH GIÁ

CHỦ ĐỀ TRÁI ĐẤT VÀ BẦU TRỜI

Hãy cùng nhau:

- Ôn lại những kiến thức đã học về chủ đề Trái Đất và bầu trời.
- Xử lý tình huống để đảm bảo an toàn khi có thiên tai.

1 Em đã học được gì về chủ đề Trái Đất và bầu trời?

Giới thiệu về các mùa theo gợi ý dưới đây.

Tên các mùa	Đặc điểm	Trang phục
?	?	?

Em cần làm gì để giữ gìn sức khoẻ vào các mùa khác nhau?

Giới thiệu một số hiện tượng thiên tai theo gợi ý dưới đây.

2 Xử lý tình huống

Nếu là bạn trong mỗi tình huống dưới đây, em sẽ làm gì?

1

2

Bảng tra cứu từ ngữ

Từ ngữ	Trang
bóng dáng	103, 104
bảo vệ môi trường sống	61, 68, 70, 71, 72, 73, 79
báo	117, 118, 119, 120, 121, 126
bệnh sỏi thận	81, 102, 105, 106, 107, 108
biển báo cấm	45
biển báo chỉ dẫn	45
biển báo nguy hiểm	45
bộ xương	83, 84, 86, 87
chuyển mùa	115
công vẹo cột sống	81, 88, 89, 90, 91, 107, 108
công việc, nghề nghiệp có thu nhập	13, 24
công việc tinh nguyễn	10, 12, 13, 24
duới nước	64, 65, 66, 67, 75, 77, 78, 79, 80
điều tra	74, 75, 76, 78
đường bộ	44, 59
đường giao thông	42, 43, 44, 59
đường hàng không	44
đường sắt	44, 45
đường thuỷ	44
giông sét	117, 122
hạn hán	117, 118, 119, 122
hàng hoá	41, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 59
hệ cơ	84, 87
hit thở đúng cách	97, 98, 108
hoạt động mua, bán	52, 54, 59
khi quắn	93, 95

Từ ngữ	Trang
khói, bụi	96, 99, 101
khóp	83, 85, 86
lù lùt	116, 119, 122
môi trường sống	61, 62, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 78, 79, 80
mùa	109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 125
mùa khô	110
mùa mưa	110
nghề nghiệp	5, 10, 11, 13, 23, 24
ngộ độc	5, 14, 15, 16, 17
nguy hiểm	35, 36, 37, 39, 40
nơi sống	62, 63, 64, 65, 67, 71, 73
phân loại	62, 64, 65, 66, 67
phổi	93, 95, 96, 98
phương tiện giao thông	41, 42, 43, 44, 47, 50, 51, 59
rác thải nhựa	71
rủi ro	35, 36, 37, 39, 40
rủi ro thiên tai	109, 116, 118, 119, 120, 122, 123, 124, 125
rừng	62, 63, 71, 72
rừng ngập mặn	72
sự kiện	25, 26, 28, 29, 39
thận	103, 104, 106
thế hệ	5, 6, 7, 8, 9, 23
thiên tai	109, 116, 117, 118, 119, 122, 123, 124, 125
trên cạn	64, 65, 66, 67, 75, 78, 79, 80

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

Địa chỉ: Tầng 6, Toà nhà số 128 đường Xuân Thuỷ, quận Cầu Giấy, TP. Hà Nội

Điện thoại: 024.37547735 |

Email: nxb@hnue.edu.vn | Website: www.nxbdhsp.edu.vn

Chịu trách nhiệm xuất bản:

Giám đốc: NGUYỄN BÁ CƯỜNG

Chịu trách nhiệm nội dung:

Tổng biên tập: ĐÔ VIỆT HÙNG

Chịu trách nhiệm tổ chức bản thảo và bản quyền nội dung:

CÔNG TY ĐẦU TƯ XUẤT BẢN – THIẾT BỊ GIÁO DỤC VIỆT NAM

Chủ tịch Hội đồng Quản trị kiêm Tổng Giám đốc: NGUYỄN NGÔ TRẦN ÁI

Biên tập:

HÀ PHƯƠNG ANH – NGUYỄN THỊ HƯƠNG THẢO

Thiết kế sách:

PHAN THỊ LƯƠNG

Minh họa:

ĐẶNG HOÀNG VŨ

Trình bày bìa:

TRẦN TIẾU LÂM

Sửa bản in:

PHÙNG THANH HUYỀN – NGUYỄN KIM DUNG

Trong sách có sử dụng một số hình ảnh của Thông tấn xã Việt Nam và Shutterstock. Trân trọng cảm ơn.

TỰ NHIÊN VÀ XÃ HỘI 2

Mã số: .....

ISBN: .....

In ..... cuốn, khổ 19 x 26,5cm, tại .....

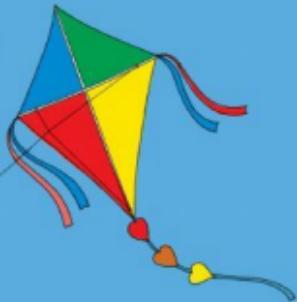
Địa chỉ: .....

Số xác nhận đăng ký xuất bản: .....

Quyết định xuất bản số: .....

In xong và nộp lưu chiểu tháng ... năm 2020

Mang cuộc sống vào bài học Đưa bài học vào cuộc sống

Sách giáo khoa *Tự nhiên và Xã hội* 2 được biên soạn đáp ứng yêu cầu đổi mới về nội dung và phương pháp dạy học, với những bài học phù hợp lứa tuổi của học sinh.

Sách giúp các em học sinh tìm hiểu, khám phá những điều kì diệu của thế giới tự nhiên và xã hội xung quanh. Với cuốn sách có hình thức trình bày đẹp, nội dung hấp dẫn, các em sẽ thích thú hơn với việc học, qua đó thêm yêu gia đình, nhà trường, thiên nhiên và có ý thức bảo vệ môi trường sống.

Sách *Tự nhiên và Xã hội* 2 do tập thể các nhà giáo, nhà khoa học giàu kinh nghiệm và tâm huyết trong giáo dục tiểu học biên soạn.

SỬ DỤNG TEM CHỐNG GIẢ

- Dùng điện thoại quét mã QR hoặc dùng trình duyệt web để truy cập vào trang web: <https://canhdieu.monkey.edu.vn>
- Vào mục Hướng dẫn (canhdieu.monkey.edu.vn/huong-dan) để xem hướng dẫn kiểm tra sách giả và kích hoạt sử dụng học liệu điện tử.

SÁCH KHÔNG BẢN